

tíðindablaðið
sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirskjótari: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórlinn Smith
Ljósmyndari: Kálmur Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

1986 altjóða friðarár!

FELAGSSKAPURIN Sameindu Tjóða hevur lýst 1986 til at vera altjóða friðarár. Hesum kunnu vit bert fegnast um og vóna, at okkurt fer at spyrjast burtur úr royndunum at skapa frið í heiminum.

TÍANVERRI mugu vit ásanna, at endin á farna ári og byrjanin til nýggja árið alt annað enn geva okkum góðar vónir fyri einum friðarári. Hetta eru tær seinastu yvirgangsátferðirnar í europeiskum floghavnum eitt haldgud prógv um. Í kjalarværinum á hesum átsóknum frætta vit, at eitt av heimsins stórveldum, USA, hevur í umbúnað at revsa Libya, sum m.a. sigst at standa aftanfyrri tær seinastu av yvirgangsátökunum í Rom og Wien, har umleið 18 fólk lótu lív.

ØLL eru vit ímóti slíkum yvirgangsvirksemi, har heilt ósek fólk verða dripin. Eisini er greitt, at ein kann ikki framhaldandi lata sær lynda slíkan yvirgang, og er tí neyðugt at forða fyri fleiri líknandi hendingum.

MEN hvussu! Libyski leiðarin, Gadaffi, hevur boðað frá, at gera amerikanarar seg inn á land sítt, so merkir hetta, at alt Miðeystur er í kríggi. Vit hava so eisini frætt, at russar hava rættir og hernaðarlígar serfrøðingar í Libya. Um so er, so kunnu vit bert ímynda okkum, hvat kann henda, um amerikanarar leggja eftir Libya. Hetta kann vera ein neistin til eitt størri krígg. Og hvør veit, um ikki lond í Miðeystri, eitt nú Libya, hava atgongd til kjarnorkuvápn!

VÍST eiga vit at bera ótta fyri tí, sum júst er hent. Er nakað, sum kann fáa kenslurnar í «kóka», so eru tað hevndaratgerðir. Slíkar bera so við sær aðrar hevndaratgerðir og tað er so skrávan uttan enda.

SLÍKAR yvirgangsátök, sum eru farnar fram í Rom og Wien eiga tó ikki at fáa okkum at gloyma leiklutin hjá stórveldunum í fleiri av teimum vanlukkum, sum raka mong av heimsins londum. Bæði Sovjetsamveldið og USA hava og gera seg framvegis sek í brotsgerðum við at leggja seg upp í innanhýsis víður-skifti í øðrum londum. Hetta er tað vit kalla imperialisma.

DØMINI eru mong. Í tí fátæka Afganistan hava russar lagt seg upp í innanhýsis víður-skiftini við hermegi og hava sostatt verið atvoldin til eitt lemjandi og syrgiligt borgarakríggj, sum ongan enda tyktist at fáa. Øll tey, sum ynskja frið, eiga at venda teirri sovjetsku imperialismu í Afganistan bakíð.

SAMA kann sigast um amerikanska upplegging aðrastaðni í heiminum. Eins og russar leggja seg út í víður-skiftini hjá næsta granna sínum, so gera amerikanarar tað somuleiðis á amerikanska meginlandinum. Tað er

neyvan nakað dulmál longur, at amerikanarar stuðlaðu herovastunum í Chile, tá hesir myndu Allende forseta og koyrdu stjórn hansara frá fyri meira enn 10 árum síðani. Segan sigur okkum eisini, at amerikanarar trúliga og dúgliga stuðlaðu teimum harðrendu herovastunum, sum høvdu ræðið í Argentina nøkur ár herfyri. Hesir herovastar hava fleiri túsdatalst mannalív á samvitskunum, fólk, sum teir av politiskum ávum hava pínt til deyðis.

Í DAG nýta amerikanar orku sína til at kveða stjórnina í tí litla miðamerikanska landinum Niqaragua, sum nú aftaná, at einstakir ríkmenn hava hildið landinum niðri á gravarbakkanum, roynir at stjórna landinum soleiðis, at fólkio fær lívi- og arbeiðsumstøður.

EINKI demokratisk hugsaði og upplýst menniskja kann góðtaka upplegging í innlendis víður-skifti frá øðrum landi. Tað man segan eisini meira enn einaferð hava teskað okkum í oyra — tó tað tyktist, at vit framhaldandi venda dula oyrað til. Vit hvørki ynskja ella vilja læra av søgu okkara.

TAÐ skal eingin ivi vera um, at vit góðtaka ikki partisan yvirgangsvirksemi, sum gongur út yvir ósek fólk. Men vit góðtaka heldur ikki ta støðugu upplegging, sum stórveldini Sovjet og USA hava fyri í nógvum londum.

HÓAST orsökir eru til at vera dapur-skygd, so mugu vit kortini fegnast um, at tað hevur eydnast leiðslunum í USA og Sovjet at hittast og tingast um frið og avvápnad. Fyri nógv av okkum líkist hetta mest einum vánaligum sjónleiki — eini endurtøku av einum leiki, sum vit frammanundan kenna enda á. Hóast hetta, so mugu vit kortini royna at hómra teir glottar, sum eru. Vit hava loyvi til at vóna, at okkurt kann spyrjast burturúr. Kanska ein dialogur kann mýkja partarnar so frægt, at teir biða við at seta í verk ørvitiskendar dubbingarætlanir og so nýta biðitíðina at umhugsa hesar av nýggjum.

AMERIKANAR ætla at seta í verk eina dubbingarætlan fyri rúmdina. Hetta góðtaka russar ikki. Uttan mun til hvør hevur rætt ella ikki, so er tað ein ófrávikilg sannroynd, at tær ómetaliga stóru upphæddir av pengum, sum verða nýttar til krígssendamál, høvdu komið betri við hjá teimum milliónunum av menniskjum, sum svøla og líva í vesaladømi kring allan heim. Krígsmilliardiarnar fóru betur, um tær vóru nýttar til slík endamál. Nústani tá kunnu vit tosa um ein civiliseraðan og humanan heim. Í dag eru vit einki frægari enn tey mongu av undanfarnu ættarliðum okkara, sum hava k úg að og trælkað hvørt annað.

jamú

Føroyar verða hersettar av fremmandum kapitali!

— Skulu vit varðveita eitt livandi bygdasamfelag, so er mangt, ið bendir á, at allar góðar kreftir megu víðvirka, so at vit føroyingar ikki verða tiknir á bóli av fremmandum kapitali, skrivur Jørgen Thomsen tingmaður m.a. í hesi greinini. Hann sipar við hesum m.a. til ætlanirnar at byggja handilsmiðdeplá á «Gøtueiði» í Eysturoynni og visir á, at hetta kann verða bygDAHANDLUNUM at bana

Mong eru tey, ið minnst frá barnárum, at lisið varð um oljukongin »Rockefeller«, ið at enda við sínum peningi var førur fyri at siga, hvussu prislegan á oljuni og øðrum við, skuldi vera. Heldur ikki landsins stýri kundi makt nakað.

Tað, sum vanliga verður sagt, er, at hitt fria »initiativ« skal hava loyvi at virka, og kapitalurin fritt at søkja hagar hann vil.

Hetta er uttan iva gott í mongum føri, men hetta er, eftir mínum tykki, ikki bara gott, og tað serstakliga í okkara bygda- og oyggjasamfelag, tí her eru tað serstøk føroysk víður-skifti, ið gera seg galdandi.

Spurningurin er tí, um vandi er fyri, at livsmynstur okkara føroyinga er við at vanskeplast?

Í teimum døgum, tá ið Danmark fór upp í felagsmarknaðin, var spurningurin ógvuliga nógv frammi eisini í Føroyum. Á valfundum í Eysturoy um tað mundið, var EF spurningurin eisini havdur á lofti. Ein eldri fugl-firðingur, ið eisini var val-evni tá, ferdi fram, at Tyskaland nú royndi at leggja vesturheimin undir seg, ikki við vápnum hesa ferð, men við »ekonomi«, soleiðis sum hann málbar seg. Hetta var ein av teimum mongu grundgev-

ingnum fyri at halda seg frá at fara upp í felagsmarknaðin.

Tað, ið vist varð á í sambandinum, var, at EF ella týsk arbeiðsplass vildu verða stovnst her á landi, møguliga óbeinleiðis, tað vil siga ígjøgnum onnur. Hetta vildi so broyta vinnulivsmynstrið, sum varð uppbyggt av føroyingum, fullkomiliga, varð sagt.

Hetta vinnulivsmynstur, sum nú er, verður av mongum mett sum frægtast hóskiligt í okkara samfelag, og sum mong eru fegin um í dag, tí nú eru í flestu førum bygdirnar við á tí vinnuliga økinum, og hýsa arbeiðsplassum, sum bygdirnar standa saman um. Á tann hátt verða bygdirnar varðveittar, og valdið ikki so miðsavnað.

Bygdahandlarnir í søguna!

Mong ár eru runnin og Føroyar eru uttanfyri EF, og uttan iva er hetta frægtast fyri okkum føroyingar. Kortini er mangt, ið bendir á, at vandi er fyri ávisar miðsavnan eisini í dag.

Handilsmenn í Eysturoy hava sent tinginum eitt skriv, ið er eitt neyðarróp um hjálp, tí ætlanin er at byggja ein handilsmiðdepl-

il á tí gamla fundarstaðnum »Gøtueiði«. Hesir siggja sær tá ongan møguleika framhaldandi at hava handil og siga, at bygDAHANDLARNIR fara í søguna.

Hetta skriv er beint í løtingsins idnaðarnevnd til viðgerðar ið undirritaði eisini er limur. Spurningurin er, hvat kann fáast burturúr tí viðgerðini? Eftir mínum tykki ikki stórt — helst einki. Tað kann illa hugsast, soleiðis sum tingið er samansett í dag, at tað verður löggivið við tí fyri eyga at steðga hesum.

Stýring

Men lat okkum sláa fast, at ein ávis stýring kemur at vera neyðug á tí vinnuliga býtinum kring landið, um bygdirnar skulu liva saman við vinnuni.

Stýring verður av nógvum mett sum eitt illa-vorðið orð, serstakliga, tá ið talan er um vinnulivið.

Øll stýring, ið skerjir frælsi hins einstaka, er at ræðast, bæði almenn stýring við löggávu, og óalmenna stýringin við kapitalinum.

Vit löggevja sum er á fiskivinnuøkinum, og uttan iva verða vit noydd at löggevja enn meir. So her kann sigast at vera ein ávis stýring, sum er alneyðug.

Skulu vit varðveita eitt livandi bygdasamfelag, so er mangt, ið bendir á, at allar góðar kreftir megu víðvirka, so at vit føroyingar ikki verða tiknir á bóli av fremmandum kapitali, og orðini hjá aðurnevnda fugl-firðingi koma at sannast.

— Vit verða hersettir við »ekonomi«.

Jørgen Thomsen

Tøkk til Todneskórið!

4. sunnudag í advent sang Todneskórið í Skálvikskirkju. Hetta var ein áhuga-verd og hugnalig løta, sum vit seint vilja gloyma.

Arbeiðið, ið lagt verður í eitt sangkór, er so stórt, at tey eiga tøkk uppiborna, ið gera sær henda ómak.

Gott nýggjár.

Palle Dalsgaard